

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 21/2010-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. januára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Mesta V. podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky a sťažnosť Mestského zastupiteľstva mesta V. podľa čl. 127a Ústavy Slovenskej republiky, zastúpených advokátom JUDr. A. B., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a namietaného porušenia čl. 67 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky, práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj namietaného porušenia čl. 3 ods. 1, čl. 4 ods. 4, čl. 5, čl. 6 ods. 2 a čl. 11 Európskej charty miestnej samosprávy rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Sžp 23/2009 zo 16. apríla 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mesta V. a sťažnosť Mestského zastupiteľstva mesta V. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnené.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. júla 2009 doručená sťažnosť Mesta V. (ďalej len „sťažovateľ“) podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na súdne preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy zaručeného čl. 46 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Sžp 23/2009 zo 16. apríla 2009 a sťažnosť Mestského zastupiteľstva mesta V. (ďalej len „mestské zastupiteľstvo“) podľa čl. 127a ústavy vo veci namietaného porušenia čl. 3 ods. 1, čl. 4 ods. 4, čl. 5, čl. 6 ods. 2 a čl. 11 Európskej charty miestnej samosprávy (ďalej len „Európska charta“) a namietaného porušenia čl. 67 ods. 1 a 3 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžp 23/2009 zo 16. apríla 2009.

Zo sťažností a z ich príloh vyplýva, že návrhom z 30. decembra 1997 sa Obec Š. domáhala na Správe katastra P. (ďalej len „správa katastra“) vydania rozhodnutia o zmene priebehu hranice medzi obcou Š. a katastrálnym územím Š. na jednej strane a obcou S. (v súčasnosti mesto V.) a katastrálnym územím Š. na strane druhej. Obec Š. podala uvedený návrh odvolávajúc sa na ustanovenie § 52 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení platnom a účinnom v tom čase (ďalej len „katastrálny zákon“), podľa ktorého katastrálny úrad na návrh obce alebo obyvateľov obce v konaní rozhodne o zmene priebehu hranice obce alebo hranice katastrálneho územia (ďalej len „priebeh hranice“) vtedy, ak sa zmena priebehu hranice vykonala v rokoch 1948 až 1989 bez súhlasu obce alebo obyvateľov obce.

Podľa Obce Š. totiž časť jej katastrálneho územia bola odňatá v prospech sťažovateľa (v tom čase Obec V.) nariadením Slovenskej národnej rady č. 52/1947 Sb. n. SNR

o utvorení obce V. a o zaistení rozvoja tatranského kraja (ďalej len „nariadenie č. 52/1947“), z dôvodovej správy ktorého vyplývalo, že sa tak stalo bez súhlasu Obce Š. a jej obyvateľov. Následne z dôvodu viacerých nepresností a chýb v nariadení č. 52/1947 pri popise odčleňovaného územia (chybne uvedené parcelné čísla) prijala Slovenská národná rada zákon č. 3/1954 Sb. n. SNR o pôsobnosti, organizácii a o územnom obvode Mestského národného výboru vo V. (ďalej len „zákon č. 3/1954“) a na jeho vykonanie bolo prijaté nariadenie Zboru povereníkov č. 6/1954 Sb. n. SNR o podrobnom vymedzení územia obvodu Mestského národného výboru vo V. a jednotlivých obvodných národných výborov (ďalej len „nariadenie č. 6/1954“), ktorým podľa Obce Š. bolo nanovo zadefinované územie odnímané obci Š. v prospech sťažovateľa, čo malo vyplývať aj zo skutočnosti, že ustanovením § 5 zákona č. 3/1954 bolo ako celok zrušené nariadenie č. 52/1947, pretože odporovalo tomuto zákonu.

Uvedené podľa Obce Š. nasvedčovalo tomu, že je splnená aj ďalšia požiadavka podľa § 52 ods. 1 katastrálneho zákona, že k zmene priebehu hranice medzi obcou Š. a katastrálnym územím Š. na jednej strane a sťažovateľom a katastrálnym územím Š. na strane druhej došlo v rozhodnom období rokov 1948 – 1989.

Po viacnásobnom zrušení rozhodnutí správy katastra Krajským súdom v Prešove napokon rozhodla správa katastra rozhodnutím sp. zn. H-11/97 zo 4. marca 2004, ktorým vyhovel návrhu Obce Š.

Správa katastra odôvodnila svoje rozhodnutie tým, že na prinavrátenie územia obci Š., ktoré jej bolo odňaté v prospech sťažovateľa, sú splnené obe podmienky reštitučného ustanovenia § 52 ods. 1 katastrálneho zákona, a to, že sporné územia boli odňaté obci Š. bez jej súhlasu a bez súhlasu jej obyvateľov, čo malo nepochybne vyplývať aj z dôvodových správ k nariadeniu č. 52/1947 a k nariadeniu č. 6/1954, a tiež bola splnená podmienka, že k odňatiu sporného územia došlo v rozhodnom období rokov 1948 – 1989.

Proti uvedenému rozhodnutiu správy katastra sp. zn. H-11/97 zo 4. marca 2004 podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodoval Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“). Krajský súd v rozsahu odvolacích dôvodov preskúmal zákonnosť

napadnutého rozhodnutia katastrálneho úradu podľa piatej časti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) a rozsudkom sp. zn. 24 Sp 16/05 z 29. novembra 2005 napadnuté rozhodnutie správy katastra potvrdil.

Krajský súd sa stotožnil s právnym názorom správy katastra, podľa ktorého zákonom č. 3/1954 a jeho vykonávacím nariadením č. 6/1954 došlo k zrušeniu nariadenia č. 52/1947, a teda, že v roku 1954, t. j. v rozhodnom období, došlo nanovo k určeniu hraničnej čiary medzi obcou Š. a sťažovateľom.

Rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 24 Sp 16/05 z 29. novembra 2005 bolo na základe odvolania sťažovateľa rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4 SžoKS 21/06 z 3. mája 2007 ako vecne správne a zákonné potvrdené.

Na základe sťažností podaných podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a podľa čl. 127a ods. 1 ústavy ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 91/08-111 z 9. septembra 2008 vyslovil porušenie základných práv sťažovateľa zaručených čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj porušenie základných práv mestského zastupiteľstva zaručených čl. 67 ods. 1 a 3 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu. Tento rozsudok bol uvedeným nálezom zrušený a vec bola najvyššiemu súdu vrátená na ďalšie konanie.

V uvedenom náleze, ktorý nadobudol právoplatnosť 30. októbra 2008, ústavný súd vychádzal z názoru, že *„podľa nariadenia č. 52/1947 Zb. vylúčené územia označených obcí (a územie zrušenej obce) vytvorili územie obce V. dňom účinnosti tohoto nariadenia, teda 26. mája 1947. Všetky ostatné súvisiace úkony (napr. ‚zápis zmien, nastalých podľa tohto nariadenia... v pozemkových a iných knihách‘, vytýčenie priebehu hraníc obce v prírode atď.) spadajúce do rozhodného obdobia mali podľa názoru ústavného súdu iba deklaratórny a vykonávací charakter. Ak katastrálny úrad a všeobecné súdy vychádzali z toho, že ‚prvé opatrenia na vykonanie nariadenia č. 52/1947 Sb. n. SNR sú datované 7. 10. 1948, 7. 7. 1948, 15. 8. 1948 resp. 18. 8. 1950, teda spadajú už do rozhodného obdobia, pričom podľa § 6 ods. 2 zák. č. 3/1954 Sb. n. SNR je ich potrebné považovať za opatrenia podľa tohoto zákona‘, svojím výkladom extrémne vybočili z rámca predmetného reštitučného ustanovenia, pretože právne účinky nariadenia č. 52/1947 Zb. nastali ex lege*

už 26. mája 1947 (bez ohľadu na vykonávacie opatrenia uskutočnené v rozhodnom období). Okrem uvedeného ústavný súd poukazuje na to, že vzhľadom na účel obecno-reštitučného zákona, ktorým je náprava nedemokratických mocenských zásahov do samosprávy, je rozhodujúce, že o vytvorení obce V. rozhodol demokratický parlament v roku 1947, a nie to, kedy bol zákon technicky vykonaný. Argumentácia najvyššieho súdu slovom ‚vykonala‘ z ustanovenia § 52 katastrálneho zákona vychádza len z jazykového, resp. mechanického výkladu, ktorý je v zjavnom rozpore s účelom právnej normy.“.

V inej veci vedenej pod sp. zn. 3 SžoKS 21/2006 najvyšší súd ako súd odvolací rozsudkom z 3. mája 2007 potvrdil rozsudok krajského súdu vyhlásený 29. novembra 2005 v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Sp 25/2005, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie správy katastra o zamietnutí návrhu sťažovateľa na zmenu hranice katastrálnych území Š. a V. tak, že územie T. by bolo prinavrátené sťažovateľovi. Predmetný rozsudok najvyššieho súdu sťažovateľ napadol sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, o ktorej sa viedlo konanie na ústavnom súde pod sp. zn. I. ÚS 363/08.

I. senát ústavného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 363/08 dospel k právnemu záveru odchylnému od právneho názoru vyjadreného v náleze sp. zn. II. ÚS 91/08, preto pred rozhodnutím vo veci predložil plénu ústavného súdu návrh na zjednotenie odchylných právnych názorov podľa § 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Plénum ústavného súdu sa 18. februára 2009 uznesením č. k. PLz. ÚS 1/09-3 „nestotožnilo s argumentmi II. senátu...“. Následne sformulovalo svoje stanovisko tak, že „prvá zmena hranice katastrálneho územia obce Š. tak, že z jej katastrálneho územia bolo odčlenené územie T. v prospech územia mesta V., bola vykonaná v rozhodnom období od 1. januára 1948 do 31. decembra 1989 [§ 52 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení platnom do 31. decembra 2001], a to bez súhlasu obyvateľov obce, a preto nie je dôvod na prinavrátenie územia T. mestu V., ktoré

mu bolo odňaté na základe uznesenia pléna Okresného národného výboru P. č. 90 z 23. marca 1976.“.

V závere uznesenia o zjednotení odchylných právnych záverov plénum ústavného súdu uviedlo, že „senáty ústavného súdu budú v zmysle § 6 poslednej vety zákona o ústavnom súde pri rozhodovaní v ďalších obdobných veciach viazané stanoviskom pléna ústavného súdu vyjadreným vo výrokovej časti tohto uznesenia“.

Najvyšší súd po zrušení svojho rozsudku vyhláseného 3. mája 2007 v konaní vedenom pod sp. zn. 4 SžoKS 21/2006 nálezom ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 91/08 pokračoval v konaní, nariadil odvolacie pojednávanie a rozsudkom vyhláseným 16. apríla 2009 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Sžp 23/2009 (4 SžoKS 21/2006) potvrdil rozsudok krajského súdu č. k. 24 Sp 16/2005-106 z 29. novembra 2005.

Opätovné potvrdenie rozsudku krajského súdu napriek viazanosti právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v náleze sp. zn. II. ÚS 91/08 najvyšší súd zdôvodnil tak, že *„hoci v predmetnej veci koná a rozhoduje na základe zrušujúceho rozhodnutia ústavného súdu vo veci ‚Š.‘, nemôže bez ďalšieho nevziať v úvahu skutočnosť, že plénum ústavného súdu v časti VII svojho uznesenia sa nestotožnilo s argumentmi II. senátu vyjadrenými v časti VI uznesenia pléna ... a následne plénum väčšinou hlasov prijalo stanovisko k prvej zmene hranice Obce Š. s tým, že týmto stanoviskom budú viazané senáty ústavného súdu v ďalších obdobných veciach.*

...

Viazanosť najvyššieho súdu nálezom ústavného súdu z 9.9.2008 je takto modifikovaná (prelomená) následným uznesením pléna ústavného súdu so zreteľom na prijaté stanovisko pléna a dôvody I. senátu uvedené v časti VI. uznesenia pléna.

Za tohto skutkového a právneho stavu veci najvyšší súd už nemohol akceptovať nález z 09.09.2008 ako jediný, záväzný a nespochybniteľný ústavne konformný výklad pre riešenie základnej otázky sporu, ako sa toho navrhovateľ domáhal.

Najvyšší súd v danej veci súvislosti poznamenáva, že mu neprislúcha hodnotiť dôvodnosť vydania pléna ústavného súdu, ale za podstatnú považuje skutočnosť, že po vydaní nálezu II. senátu ústavného súdu bol vyslovený iný právny názor I. senátu

a najmä pléna ústavného súdu, ako najširšieho kolektívneho orgánu ochrany ústavnosti, ktorého obsah je vo vecnej a právnej súvislosti aj s prejednávanou vecou.

...

Pokiaľ senáty ústavného súdu sú podľa § 6 poslednej vety zákona o ústavnom súde viazané s poukazom aj na časť VII uznesenia pléna ústavného súdu pri rozhodovaní o ďalších obdobných veciach pri výklade § 52 ods. 1 katastrálneho zákona viazané stanoviskom pléna ústavného súdu vyjadrenom vo výrokovej časti uznesenia pléna, nie je rozumný dôvod na to, aby sa najvyšší súd riadil iným výkladom, než tým, ktorý zo stanoviska pléna aj pre prejednávanú vec vyplýva ...“.

V sťažnosti, ktorej predbežné prerokovanie ústavný súd týmto uznesením završuje, sťažovateľ porušenie svojich označených základných práv videl v tom, že najvyšší súd pri opätovnom rozhodnutí o jeho odvolaní proti prvostupňovému rozsudku krajského súdu č. k. 24 Sp 16/2005-106 z 29. novembra 2005 porušil ustanovenie § 56 ods. 6 poslednej vety zákona o ústavnom súde, podľa ktorého po zrušení právoplatného rozhodnutia ústavným súdom a vrátení veci na ďalšie konanie je ten, kto také rozhodnutie vydal, viazaný právnym názorom ústavného súdu.

V sťažovateľovom prípade mal podľa jeho názoru najvyšší súd rešpektovať právny názor vyjadrený v náleze z 9. septembra 2008 vyhlásenom v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 91/08, a to aj napriek tomu, že po nadobudnutí právoplatnosti tohto nálezu došlo k prijatiu zjednocovacieho stanoviska pléna ústavného súdu, ktoré vychádzalo z odchylného právneho názoru a z ktorého napokon vychádzal aj najvyšší súd v sťažnosťou napadnutom rozsudku. Dôvodom odchýlky od záväzného právneho názoru ústavného súdu podľa sťažovateľa môže byť iba „*zmena v zistení skutkového stavu alebo zmena právneho stavu ... V danom prípade k takej zmene skutkového ani právneho stavu nedošlo.*“.

Vo vzťahu k zjednocovaciemu stanovisku pléna ústavného súdu z 18. októbra 2009 sťažovateľ zdôraznil, že bolo prijaté napriek späťvzatiu jeho sťažnosti vo veci sp. zn. I. ÚS 363/08 (späťvzatie bolo ústavnému súdu doručené 17. februára 2009), poukázal na čl. 131 ods. 1 ústavy, z ktorého podľa jeho názoru nevyplýva oprávnenie pléna ústavného súdu zjednocovať právne názory senátov v konaniach podľa čl. 127 ods. 1 a podľa čl. 127a

ústavy, uviedol, že „*žiadne ustanovenie Ústavy Slovenskej republiky neupravuje, a teda ani nepripúšťa zrušenie, ani nerešpektovanie rozhodnutia ústavného súdu, na ktorom sa uzniesol senát ústavného súdu v rámci svojej pôsobnosti*“, a napokon aj interpretoval ustanovenie § 6 zákona o ústavnom súde tak, že zjednocovacím stanoviskom pléna je viazaný iba senát konajúci v tej veci, v ktorej dospel k odchylnému právnemu záveru.

Na pomerne obsiahlom priestore sa sťažovateľ v sťažnosti venuje argumentácii v prospech právnych záverov o pričlenení sporného katastrálneho územia ešte pred 1. januárom 1948.

Sťažnosť mestského zastupiteľstva podaná podľa čl. 127a ústavy je odôvodnená tvrdením, že najvyšší súd po zrušení jeho rozsudku nálezom ústavného súdu z 9. septembra 2008 (II. ÚS 91/08), v ktorom sa konštatovalo porušenie základných práv mestského zastupiteľstva zaručených čl. 67 ods. 1 a 3 ústavy, „*bol povinný v ďalšom konaní svojím novším rozhodnutím napraviť porušené základné právo Mestského zastupiteľstva Mesta V., zaručené v čl. 67 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky*“.

Vadou v konaní najvyššieho súdu relevantnou z hľadiska konania podľa čl. 127a ústavy bolo aj nepripustenie mestského zastupiteľstva ako vedľajšieho účastníka do konania vedeného pod sp. zn. 3 Sžp 23/2009 (4 SžoKS 21/2006). K takémuto postupu najvyšší súd totiž nebol podľa mestského zastupiteľstva zaviazaný ani zjednocovacím stanoviskom pléna ústavného súdu.

Už uvedenými nedostatkami tak podľa názoru mestského zastupiteľstva došlo k porušeniu označených ustanovení ústavy i Európskej charty.

V závere sťažnosti sťažovateľ a mestské zastupiteľstvo navrhli, aby ústavný súd po prijatí oboch sťažností a po prehodnotení stanoviska vyjadreného v uznesení pléna ústavného súdu č. k. PLz. ÚS 1/09-3 z 18. februára 2009 meritórne nálezom rozhodol, „*že rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Sžp 23/2009 (4 SžoKS 21/2006) zo dňa 16. apríla 2009 porušené bolo:*

a) Základné právo Mesta V. na súdnu a inú právnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a Právo na spravodlivé súdne konanie zaručené článkom 6 ods. 1, prvá veta Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (č. 209/1992 Zb.)

b) Základné právo Mestského zastupiteľstva Mesta V., zaručené čl. 67 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo vyplývajúce z článkov 3 ods. 1, čl. 4 ods. 4, čl. 5, čl. 6 ods. 2 a čl. 11 Európskej charty miestnej samosprávy (č. 336/2000 Z.z., č. 602/2002 Z.z. a č. 587/2007 Z.z.)

... zrušuje rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Sžp 23/2009 (4 SžoKS 21/2006) zo dňa 16. apríla 2009 a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie

... priznal Mestu V. náhradu trov konania s povinnosťou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zaplatiť túto náhradu na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. A. B., CSc., B., vo výške, ktorú vyčíslil v náleze. “.

Sťažovateľ a mestské zastupiteľstvo navrhli ústavnému súdu zároveň i odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom ...

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V úvode odôvodnenia svojho rozhodnutia ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že v rámci konania o predloženej sťažnosti už nie je oprávnený zaoberať sa právnymi závermi I. senátu ústavného súdu vyslovenými v právoplatnom uznesení č. k. I. ÚS 363/08-117 z 19. februára 2009, ako ani právnymi závermi pléna ústavného súdu vyslovenými v právoplatnom uznesení č. k. PLz. ÚS 1/09-3 z 18. februára 2009. Značná časť odôvodnenia sťažnosti totiž bola tvorená práve argumentáciou o správnosti právneho názoru sťažovateľa týkajúceho sa časového momentu pričlenenia sporného katastrálneho územia k mestu V., čo tvorilo meritum oboch už uvedených rozhodnutí ústavného súdu. V konaní pred ústavným súdom totiž nie je možné domáhať sa preskúmania iného rozhodnutia ústavného súdu [§ 24 písm. c) zákona o ústavnom súde].

Z uvedeného dôvodu sa ústavný súd už taktiež nezaoberal ani napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu v otázke právneho posúdenia okolností rozhodovania správy katastra v sťažovateľovej veci.

Svoju pozornosť tak ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti sťažovateľa zameril na ťažiskovú námietku, ktorá z odôvodnenia sťažnosti vyplývala. Bolo ňou tvrdenie, že najvyšší súd napadnutým rozsudkom zo 16. apríla 2009 porušil ustanovenie

§ 56 ods. 6 poslednej vety zákona o ústavnom súde, pričom súčasne ústavne nekonformným spôsobom interpretoval ustanovenie § 6 zákona o ústavnom súde. Došlo teda k nerešpektovaniu záväzného právneho názoru vysloveného v právoplatnom a vykonateľnom náleze ústavného súdu z 9. septembra 2008, ktorý nebol neskorším zjednocovacím stanoviskom pléna ústavného súdu z 18. februára 2009 nijak dotknutý. Navyše najvyšší súd mal pri interpretácii § 6 zákona o ústavnom súde vychádzať z jeho doslovného znenia vedúceho k záveru, že týmto stanoviskom je viazaný senát ústavného súdu výlučne v tej veci, v ktorej odchylný názor ho viedol k predloženiu veci plénu ústavného súdu na zjednotenie odchylných stanovísk, teda vo veci sp. zn. I. ÚS 363/08.

Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa bolo posúdiť, či právne závery najvyššieho súdu, ktoré ho viedli k opätovnému potvrdeniu odvolaním napadnutého prvostupňového rozsudku krajského súdu, by po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie mohli viesť k záväznému konštatovaniu ústavnej nekonformity jeho interpretácie relevantných ustanovení zákona o ústavnom súde.

Z ustálenej judikatúry ústavného súdu totiž vyplýva, že o zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Podľa § 6 zákona o ústavnom súde senát, ktorý v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou dospeje k právnemu názoru odchylnému od právneho názoru vyjadreného už

v rozhodnutí niektorého zo senátov, predloží plénu ústavného súdu návrh na zjednotenie odchylných právnych názorov. Plénum ústavného súdu rozhodne o zjednotení odchylných právnych názorov uznesením. Senát je v ďalšom konaní viazaný uznesením pléna ústavného súdu.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Najvyšší súd vzťah citovaných ustanovení zákona o ústavnom súde v okolnostiach sťažovateľovho prípadu vyložil tak, že neskorším zjednocovacím stanoviskom pléna ústavného súdu došlo k prelomeniu viazanosti najvyššieho súdu právnym názorom skoršieho rozhodnutia ústavného súdu, v ktorom bol vyjadrený právny názor odchylný od názoru autoritatívne formulovaného plénom ústavného súdu. V takom prípade potom *„nie je rozumný dôvod na to, aby sa najvyšší súd riadil iným výkladom, než tým, ktorý zo stanoviska pléna aj pre prejednávanú vec vyplýva ...“*.

Ústavný súd k tomu poznamenáva, že pre rozhodnutie najvyššieho súdu nebolo podstatné to, či zjednocovacie stanovisko pléna ústavného podľa § 6 zákona o ústavnom súde zaväzuje všetky senáty vo veciach skutkovo a právne rovnakých alebo podobných, ktoré sa v budúcnosti vyskytnú, alebo či je záväzná iba pre senát, ktorý vec plénu ústavného súdu pre účely zjednotenia odchylných právnych názorov predložil, a to výlučne v tej veci, pri prerokovaní ktorej tento senát k odchylnému právnemu názoru dospel. Rozhodujúce pre najvyšší súd bolo, či zjednocovacie stanovisko pléna ústavného súdu je takou skutočnosťou, ktorá umožňuje nerešpektovať v danom prípade ustanovenie § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde, teda viazanosť najvyššieho súdu právnym názorom senátu ústavného súdu, ktorý bol medzičasom už prekonaný zjednocovacím stanoviskom pléna ústavného súdu.

Ústavný súd v konaniach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vo vzťahu k preskúmvaniu rozhodnutí všeobecných súdov stabilne judikuje, že skutkové a právne závery všeobecného

súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní sťažovateľovej sťažnosti k záveru, že právny záver najvyššieho súdu o prelomení jeho viazanosti právnym názorom II. senátu ústavného súdu vysloveným v náleze č. k. II. 91/08-111 z 9. septembra 2008 nie je arbitrárny ani zjavne neodôvodnený.

Viazanosť orgánu verejnej moci právnym názorom ústavného súdu vysloveným v zrušujúcom náleze vyplýva z kasačnej podstaty rozhodovania ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Ak by kasačné rozhodovanie nebolo spojené s viazanosťou orgánu verejnej moci, ktorého rozhodnutie bolo zrušené právnym názorom ústavného súdu, potom by kasačné oprávnenie ústavného súdu nemalo rozumný zmysel. Nerešpektovanie právneho názoru ústavného súdu vyjadreného v zrušujúcom náleze je nielen porušením § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde, ale v konečnom dôsledku i porušením základného práva účastníka konania na súdnu a inú právnu ochranu.

Viazanosť právnym názorom plynúca z kasačnej podstaty rozhodovania o opravných prostriedkoch je typická i pre iné druhy právne regulovaných procesov, v ktorých dochádza k aplikácii práva. Je to tak v občianskom súdnom konaní (§ 226 a § 243d ods. 1 OSP), v správnom súdnictve (§ 250j ods. 6 a § 250r OSP), v trestnom konaní (§ 327 ods. 1 a § 391 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov), ale i v správnom konaní [§ 59 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (Správny poriadok) v znení neskorších predpisov].

V žiadnom z uvedených druhov právne regulovaných procesov však viazanosť právnym názorom nadriadeného orgánu, resp. orgánu vyššieho stupňa nie je uplatňovaná absolútne. Inými slovami, v určitých prípadoch sa viazanosť právnym názorom neuplatní. Tieto výnimočné prípady však explicitne nezakotvuje zákonný text, ale sú výsledkom

aplikačnej praxe i právnej teórie. Ide najčastejšie o zmenu v skutkových zisteniach, ktoré tvorili základ kasačného i zrušeného rozhodnutia, alebo aj zmenu právnej úpravy po zrušovanom rozhodnutí, ale pred opätovným rozhodnutím orgánu, ktorého rozhodnutie bolo zrušené. Dôvodom bezvadnosti, a tým i prípustnosti takýchto výnimiek, je skutočnosť, že v prípade opätovného napadnutia rozhodnutia formálne rešpektujúceho právny názor kasačného orgánu opravným prostriedkom by kasačný orgán musel napadnuté rozhodnutie vzhľadom na odlišne ustálený skutkový stav alebo v dôsledku zmeny právnej úpravy znova zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie, pričom by musel formulovať odlišný právny názor ako v prvom zrušovanom rozhodnutí.

Najvyšší súd v sťažovateľovom prípade posúdil zjednocovacie stanovisko pléna ústavného súdu ako skutočnosť umožňujúcu nerešpektovať právny názor vyjadrený v skôr vyhlásenom a právoplatnom zrušovanom náleze II. senátu ústavného súdu, na základe ktorého bol najvyšší súd povinný o odvolaní sťažovateľa opätovne rozhodnúť. Pritom právny názor vyjadrený v zjednocovacom stanovisku charakterizoval najvyšší súd ako právny názor „*najširšieho kolektívneho orgánu ochrany ústavnosti*“.

Podľa názoru ústavného súdu interpretácia § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde najvyšším súdom v sťažovateľovom prípade nesignalizuje aj vzhľadom na už analyzovanú podstatu viazanosti právnym názorom kasačného orgánu možnosť zistenia porušenia označených základných práv sťažovateľa pri meritórnom prerokovaní sťažnosti. Najvyšší súd svoje opätovne potvrdzujúce rozhodnutie zdôvodnil atribútom rozumnosti, ktorá mu bránila rešpektovať pôvodne vyslovený právny názor II. senátom ústavného súdu. Vychádzal z toho, že neskorší právny názor vyjadrený plénom ústavného súdu mal pre jeho rozhodovanie väčšiu relevanciu.

Úvahám najvyššieho súdu nechýba logika berúc do úvahy vzťah pléna ústavného súdu k senátom ústavného súdu. Podľa čl. 131 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje v pléne okrem iného aj o zjednocovaní právnych názorov senátov, preto ho skutočne možno považovať za najširší kolektívny orgán ochrany ústavnosti. Ak teda plénum ústavného súdu prijme zjednocovacie stanovisko v určitej veci, nie je rozumné predpokladať, že by sa ktorýkoľvek senát ústavného súdu v podobnej alebo dokonca rovnakej veci v budúcnosti

od právneho názoru pléna ústavného súdu odchyľil. Tento záver nie je výsledkom výkladu § 6 zákona o ústavnom súde, ale výrazom dôsledného rešpektovania jedného zo základných hodnotových princípov právneho štátu, a to princípu právnej istoty [(čl. 1 ods. 1 ústavy), napr. PL. ÚS 36/95], ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva. Súčasťou uvedeného princípu je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99), teda to, že obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované. Za diskriminačný potom možno považovať taký postup, ktorý rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, pričom ho nemožno objektívne a rozumne odôvodniť (mutatis mutandis PL. ÚS 21/00 a PL. ÚS 6/04). Uvedené požiadavky formulované v rozhodnutiach ústavného súdu nepochybne musí rešpektovať i samotný ich tvorca už len s ohľadom na to, že je súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy).

Keďže ústavný súd nezistil ústavne relevantnú súvislosť medzi sťažovateľom označenými základnými právami a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.

Podľa čl. 127a ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach orgánov územnej samosprávy proti neústavnému alebo nezákonnému rozhodnutiu alebo inému neústavnému alebo nezákonnému zásahu do vecí územnej samosprávy, ak o jej ochrane nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 67 ods. 1 ústavy územná samospráva sa uskutočňuje na zhromaždeniach obyvateľov obce, miestnym referendom, referendom na území vyššieho územného celku, orgánmi obce alebo orgánmi vyššieho územného celku. Spôsob vykonania miestneho referenda a referenda na území vyššieho územného celku ustanoví zákon.

Podľa čl. 67 ods. 3 ústavy štát môže zasahovať do činnosti obce a vyššieho územného celku len spôsobom ustanoveným zákonom.

Podľa čl. 3 ods. 1 Európskej charty miestna samospráva označuje právo a spôsobilosť miestnych orgánov v medziach zákona spravovať a riadiť podstatnú časť verejných záležitostí v rámci ich kompetencií a v záujme miestneho obyvateľstva.

Podľa čl. 4 ods. 4 Európskej charty právomoci udelené miestnym orgánom sú obyčajne plné a výlučné. Tieto právomoci nesmie porušiť ani obmedziť žiaden ústredný či regionálny orgán s výnimkou prípadov ustanovených zákonom.

Podľa čl. 5 Európskej charty so zainteresovanými miestnymi samosprávami sa vopred prekonzultujú všetky miestne zmeny územných hraníc, prípadne sa tam, kde to zákon umožňuje, uskutoční referendum.

Podľa čl. 6 ods. 2 Európskej charty podmienky služby zamestnancov miestnej správy sú také, aby umožňovali prijímať vysokokvalifikovaných ľudí podľa ich zásluh a schopností; na tento účel sa poskytujú primerané možnosti na vzdelávanie, odmeňovanie a perspektívu služobného postupu.

Podľa čl. 11 Európskej charty miestne orgány majú právo na súdne opravné prostriedky s cieľom zabezpečiť slobodný výkon svojich právomocí a rešpektovanie princípov samosprávy zakotvených vo vnútroštátnom zákonodarstve.

Vzhľadom na to, že porušenie citovaných ustanovení ústavy a Európskej charty malo podľa mestského zastupiteľstva vyplývať z rovnakých skutkových a právnych okolností, akými argumentoval sťažovateľ v sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy proti rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžp 23/2009 (4 SžoKS 21/2009) zo 16. apríla 2009, zaujal ústavný súd aj k sťažnosti mestského zastupiteľstva podanej podľa čl. 127a ods. 1 ústavy rovnaké stanovisko ako k sťažnosti sťažovateľa podanej podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a odmietol ju ako zjavne neopodstatnenú. Ústavný súd tu odkazuje na dôvody obsiahnuté v bode II odôvodnenia tohto uznesenia.

Keďže ústavný súd odmietol obe podané sťažnosti, nie je daný dôvod na odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu tak, ako to bolo navrhnuté v oboch sťažnostiach.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. januára 2010